

**ANALISIS STRUKTURAL PUISI MANTRA DI DÉSA MEKARMUKTI
KACAMATAN TALÉGONG KABUPATEN GARUT
PIKEUN BAHAN AJAR APRÉSIASI PUISI DI SMA¹⁾**

Juju Jumanah²⁾

ABSTRAK

Kasang tukang ieu panalungtikan ku sabab nyirorotna kahanan puisi mantra di masarakat sarta jalma nu nyaho jeung miboga puisi mantra geus jarang. Salian ti éta, dina kurikulum 2013 mah puisi mantra aya dina matéri ajar SMA kelas XI. Ieu panalungtikan miboga tujuan pikeun ngadéskripsikeun: 1) papasingan puisi mantra nu kakumpul di Désa Mekarmukti, Kacamatan Talégong, Kabupatén Garut; 2) struktur puisi mantra di Désa Mekarmukti, Kacamatan Talégong, Kabupatén Garut; jeung 3) larapna hasil panalungtikan kana bahan ajar aprésiasi puisi di SMA. Métonde nu digunakeun dina ieu panalungtikan téh métonde déskriptif, kalayan ngagunakeun téknik talaah pustaka, wawancara jeung dokuméntasi. Dumasar kana hasil panalungtikan, data puisi mantra nu kakumpulkeun aya 80 puisi mantra ti 10 narasumber, nu ngawengku 23 ajian, 24 asihan, 15 jampé, 7 jangjawokan, 1 rajah, jeung 10 singlar. Satuluyna, tina 80 puisi mantra dicokot 33 puisi mantra nu ngawengku 10 asihan, 9 ajian, 6 jampé, 3 jangjawokan, 1 rajah, jeung 4 singlar pikeun dianalisis strukturna. Hasil analisis struktur tina 33 mantra nya éta: wangun jeung wirahma henteu matok, purwakanti nu mindeng kapanggih nya éta aduraras wiwit, babalikan anu mindeng kapanggih mah babalikan rantay, jeung citraan anu mindeng kapanggih mah citraan rasa. Tina 33 mantra nu geus dianalisis strukturna, 23 puisi mantra bisa dijadikeun bahan ajar aprésiasi puisi di SMA, lantaran nyumponan sababaraha kritéria dina milih bahan ajar nu hadé. Cindekna, puisi mantra nu kakumpulkeun ti masarakat Désa Mekarmukti, Kacamatan Talégong, Kabupatén Garut, leuwih ti satengahna tina puisi mantra nu geus dianalisis strukturna bisa dilarapkeun kana bahan ajar aprésiasi puisi di SMA.

Kecap Galeuh: *mantra, struktural, aprésiasi*

---

¹⁾ Skripsi diaping ku Dr. Ruswendi Permana, M.Hum. jeung Dr. Retty Isnendes, M.Hum.

2) Mahasiswa Departemen Pendidikan Bahasa Daerah FPBS UPI Bandung Entragan 2012

**ANALISIS STRUKTURAL PUISI MANTRA DI DÉSA MEKARMUKTI
KACAMATAN TALÉGONG KABUPATEN GARUT
UNTUK BAHAN AJAR APRÉSIASI PUISI DI SMA¹⁾**

Juju Jumanah²⁾

ABSTRAK

Penelitian ini dilatarbelakangi oleh berkurangnya keberadaan puisi mantra di masyarakat serta orang yang tahu dan mempunyai puisi mantra sudah jarang. Selain itu, dalam kurikulum 2013 puisi mantra termasuk salah satu materi pembelajaran SMA kelas XI. Tujuan dari penelitian ini yaitu mendeskripsikan: 1) klasifikasi puisi mantra di Desa Mekarmukti, Kecamatan Talegong, Kabupaten Garut; 2) struktur puisi mantra di Desa Mekarmukti, Kecamatan Talegong, Kabupaten Garut; dan (3) implementasi hasil dari penelitian sebagai bahan ajar apresiasi puisi di SMA. Penelitian ini menggunakan metode deskriptif, dengan tehnik studi pustaka, wawancara, dan dokumentasi. Berdasarkan hasil dari penelitian ini, data puisi mantra yang terkumpul adalah sejumlah 80 puisi mantra dari 10 narasumber, yang terdiri atas 23 ajian, 24 asihan, 15 jampé, 7 jangjawokan, 1 rajah, dan 11 singlar. Selanjutnya, dari 80 puisi mantra dipilih 33 puisi mantra yang mencakup 10 asihan, 9 ajian, 6 jampé, 3 jangjawokan, 1 rajah, dan 4 singlar untuk dianalisis strukturnya. Hasil dari analisis struktur 33 puisi mantra yaitu: wangun dan wirahmanya tidak teratur, purwakanti yang sering muncul adalah purwakanti aduraras wiwit, babalikan yang banyak ditemukan adalah babalikan rantay, dan pencitraan yang sering muncul adalah pencitraan perasaan. Dari 33 puisi mantra yang telah dianalisis, ada 23 Mantra yang bisa dijadikan bahan ajar apresiasi puisi di SMA, karena memenuhi beberapa kriteria memilih bahan ajar yang baik. Kesimpulannya, puisi mantra yang telah dikumpulkan dari masyarakat Desa Mekarmukti, Kecamatan Talegong, Kabupaten Garut, lebih dari setengahnya yang telah dianalisis strukturnya dapat dijadikan bahan ajar apresiasi puisi di SMA.

Kata Kunci: mantra, struktural, apresiasi

¹⁾Skripsi dibimbing oleh Dr. Ruswendi Permana, M.Hum. dan Dr. Retty Isnendes, M.Hum.

²⁾Mahasiswa Departemen Pendidikan Bahasa Daerah FPBS UPI Bandung angkatan 2012

**STRUCTURAL THE SPELL POETRY IN THE VILLAGE MEKARMUKTI,
DISTRICT TALEGONG, GARUT
FOR THE LEARNING MATERIALS APPRECIATION OF POETRY IN SMA¹⁾**

Juju Jumanah²⁾

ABSTRACT

The background of this research is based on the existence of spell poetry in the society, people who know about it and people who has the spell poetry is hardly to find. In addition, in the 2013 curriculum, the spell poetry includes as the learning material in class XI. Therefore, the aims of this study are to describe: 1) classification of the spell poetry in Mekarmukti, Talegong district, Garut; 2) the structure of the spell poetry in the village Mekarmukti, district Talegong, Garut; and 3) implement the results of the research as learning materials of poetry performance in senior high school. This research used descriptive method, with the dwarf in the study of the literature, interviews and documentation. Based on the results of the research, the data collected is the spells are 80 the spell poetry of 10 interviewees, consisting of 23 ajian, 24 asihan, 15 jampe, 7 jangjawokan, 1 rajah, and 10 singlar. Furthermore, the spell poetry has collected will be selected 33 the spell poetry which includes 10 asihan, 9 ajian, 6 jampe, 3 jangjawokan, 1 rajah, and 4 singlar for analyzed its structure. The results of the analysis of the structure of 33 that covers 10 asihan, 9 6 jampé ajian, 3 jangjawokan, 1 Fig., and 4 singlar as follows: wangun and wirahma of the spell poetry are irregular, purwakanti which the most frequently emerge is aduraras wiwit purwakanti, in Babalikan is the most frequently emerge is babalikan rantay, and imaging which the most frequently emerge is imaging feeling. From of 33 the spell poetry that has been analyzed, there are 23 the spell poetry that can be used as learning materials of the appreciation of poetry in the senior high school, because it comply some of the criteria for selecting a good learning materials. Based on the results of the research, the spell poetry have been collected from the community of the village Mekarmukti, district Talegong, Garut, over half of which has been analyzed the structure can be used as learning materials the appreciation of poetry in high school.

Keyword: spell, structural, appreciation

---

¹⁾*Final Paper is guided by Dr. Ruswendi Permana, M.Hum. and Dr. Retty Isnendes, M.Hum.*

²⁾*Student of Pendidikan Bahasa Daerah Departement FPBS UPI Bandung 2012*